

У пациентов с объемными образованиями надпочечников и АГ (n = 24) средний уровень метанефрина составил $435,01 \pm 105$ пг/мл, норметанефрина — $973,7 \pm 330,2$ пг/мл. У пациентов с объемными образованиями надпочечников и без АГ (n = 2) средний уровень метанефрина был 240 ± 75 пг/мл, норметанефрин — 520 ± 140 пг/мл, что значительно превышало референсные значения. Референсные значения метанефрина в плазме 17–90 пг/мл, норметанефрина — 23–180 пг/мл.

У всех пациентов с феохромоцитомой отмечено увеличение хотя бы одного из показателей метанефринов более 100 % от верхней границы референсного интервала. В среднем превышение уровня метанефринов по отношению к верхней границе нормы составило для метанефрина 466 ± 74 %, для норметанефрина — 521 ± 92 %. Повышение уровня норметанефрина при нормальных значениях метанефрина выявлено у 1 (3,8 %) пациента. Повышение уровня метанефрина при нормальных значениях норметанефрина выявлено у 6 (23,1 %) пациентов. Повышение обоих показателей отмечено у 19 (73,1 %) пациентов.

Вывод

Таким образом, для диагностики феохромоцитомы верифицирующими показателями являются повышенный уровень метанефринов и норметанефринов в сыворотке крови. Вероятность выявления феохромоцитомы этим методом настолько высока, что проведение дополнительных лабораторных тестов (диагностических проб) не требуется.

ЛИТЕРАТУРА

1. Трудности диагностики и успешное лечение феохромоцитомы / В. Б. Симоненко [и др.] // Клиническая медицина. — 2004. — № 5. — С. 59–62.
2. Денисова, Л. Б. Возможности компьютерной томографии и ультразвукового исследования в диагностике гормонально-активных заболеваний надпочечников (по результатам сопоставления КТ и УЗИ с операционными и гистологическими данными) / Л. Б. Денисова // Вестник рентгенологии и радиологии. — 2000. — № 2. — С. 23–31.
3. Дедов, И. И. Феохромоцитома: научно-практическое издание / под ред. И. И. Дедова. — М.: Практическая медицина, 2005. — 216 с.
4. Plasma chromogranin A or urine fractionated metanephrines follow-up testing improves the diagnostic accuracy of plasma fractionated metanephrines for pheochromocytoma / A. Algeciras-Schimmich [et al.] // J. Clin. Endocrinol. Metab. — 2008. — Vol. 93, № 1. — P. 91–95.

УДК 801.313.1: 808.26«1930-1990»

АСАБЛІВАСЦІ БЕЛАРУСКАГА ІМЕНАСЛОВУ ПЕРЫЯДУ 1930–1990 ГАДОЎ

Карніеўская Т. А.

Установа адукацыі

«Гомельскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт»

г. Гомель, Рэспубліка Беларусь

Уводзіны

Беларускі іменаслоў сярэдзіны ХХ стагоддзя характарызуецца найбольшай устойлівасцю і традыцыйнасцю ў параўнанні з сістэмамі ўласных імён папярэдніх перыядаў. Новыя імёны з'яўляюцца вельмі рэдка. Асноўнай прыкметай іменаслову гэтага часу стала значная колькасная перавага жаночага антрапанімікону над мужчынскім па колькасці адзінак. Так адбылося таму, што на працягу папярэдняга часу жаночы іменаслоў складаўся з меншай колькасці адзінак. Паскарэнне працэсаў у развіцці жаночай часткі антрапанімікону пачалося пасля рэвалюцыі.

Мэта

Вылучыць асноўныя параметры беларускага іменаслову 1930–1990 гадоў з пункту погляду лінгвістычных і нелінгвістычных фактараў.

Метады: апісальны, параўнальны, колькасныя падлікі.

Каб стварыць найбольш поўную карціну беларускага антрапанімікону сярэдзіны ХХ стагоддзя, намі былі выкарыстаны звесткі пра асаблівасці іменаслову Віцебшчыны (Віцебск, Полацк), Магілёўшчыны (Бабруйск, Глускі раён).

Сістэму частотнасці імён горада Віцебска гэтага перыяду падае Г. М. Мезенка ў сваёй манаграфіі «Беларуская анамастыка» [2]. Спачатку даследчыца робіць заўвагу, што запісы актаў грамадзянскага стану ў разглядаемы перыяд рабіліся па-руску, таму і матэрыял адпаведна падаецца на рускай мове. Зыходзячы з дадзеных Г. М. Мезенка, трэба адзначыць, што самымі папулярнымі мужчынскімі імёнамі ў перыяд 1945–1950 гг. у г. Віцебску былі наступныя: *Владзімир, Александр, Валерый, Анатолий, Виктор, Николай, Леонид, Геннадий, Михаил, Сергей*. У мужчынскім іменаслове адзначаецца ўжыванне антрапанімаў, якія адносяцца да каталіцкай сістэмы: *Альфред, Броніслаў, Вульф, Казімір, Рудольф, Сігізмунд* і інш. Звяртае на сябе ўвагу наяўнасць значнай колькасці яўрэйскіх онімаў: *Веніямін, Давід, Залман, Зяма, Ісаак, Мендэль, Саломон* [2, с. 49].

Сярод жаночых імён канца 40-х гг. у г. Віцебску самымі папулярнымі былі наступныя: *Людміла, Валентына, Галіна, Тамара, Светлана, Ларыса, Любовь, Ніна, Тат'яна, Раіса*. Адзначаюцца ў разгля-

даемым іменаслове і новыя імёны, якія з'яўляюцца адзінкавымі, альбо рэдкімі, такія онімы вызначаюцца сваёй нетрадыцыйнасцю: *Інаида, Макроида, Миладия, Нинель, Ритлана, Сталина* і інш. Такія рэдкія імёны, як *Зелда, Ляля, Муза, Фрида, Хая*, сустракаюцца крыху пазней у гомельскім іменаслове. Паказальна, што большасць такіх онімаў належаць жанчынам яўрэйскай нацыянальнасці. У далейшым вышэй азначаныя імёны знікаюць з актыўнага ўжытку.

Пры разглядзе іменаслову Кастрычніцкага раёна г. Віцебска перыяду 1968–1974 гг., Г. М. Мезенка адзначае такія асаблівасці сістэмы антрапонімаў:

1. Самымі папулярнымі імёнамі ў мужчынскай частцы іменаслову былі наступныя: *Сергей, Александр, Андрей, Игорь, Дмитрий, Владимир, Юрий, Олег, Алексей, Вячеслав*. У жаночай частцы вялікай частотнасцю вызначаюцца онімы *Елена, Татьяна, Наталья, Светлана, Ирина, Инна, Марина, Жанна, Людмила, Ольга*.

2. Пры колькасці ў 76 антрапонімаў ступень традыцыйнасці на 18 самых папулярных імён складае 85 % у мужчынскай частцы іменаслову. У жаночым антрапаніміконе адзначана ўжыванне 91 адзінкі. Ступень традыцыйнасці знаходзіцца на ўзроўні 92 % на 15 самых папулярных жаночых онімаў.

3. У актыўны іменаслоў уключаюцца такія мужчынскія онімы, як *Артур, Всеволод, Гордей, Демид, Марат, Роберт, Спартак, Тимур, Филипп*. У склад жаночага іменаслову ўваходзяць імёны *Алеся, Анжелика, Вероника, Жанетта, Злата, Илона, Инга, Каролина, Кристина, Лада, Лиана, Рада* і інш. [2, с. 51].

Наступным перыядам, які разглядае даследчыца, з'яўляюцца 1976–1980 гг., прычым аналізуецца афіцыйная іменаслоўная сістэма г. Полацка. Запісы вядуцца таксама на рускай мове. Г. М. Мезенка прыводзіць наступныя дадзеныя папулярнасці мужчынскіх імён: *Александр* — 13,1 %, *Сергей* — 12,5 %, *Дмитрий* — 9,4 %, *Андрей* — 8,8 %, *Алексей* — 8,0 %, *Владимир* — 4,6 %, *Виталий* — 3,4 %, *Денис* — 2,1 %, *Максим* — 1,4 %, *Валерий* — 1,3 %. Самымі частотнымі па ўжыванні сярод жаночых імён з'яўляюцца: *Наталья* — 14,5 %, *Татьяна* — 10,8 %, *Елена* — 10,2 %, *Ольга* — 9,4 %, *Светлана* — 8,9 %, *Ирина* — 6,1 %, *Оксана* — 3,7 %, *Марина* — 3,7 %, *Анна* — 2,9 % [2, с. 55–56].

За перыяд 1968–1974 гг. у іменаслове г. Полацка зарэгістравана 70 мужчынскіх і 86 жаночых імён. Сярэднегадавыя паказчыкі выкарыстання антрапонімаў актыўнага іменаслову складаюць каля 40 адзінак у мужчынскім і каля 50 адзінак у жаночым антрапаніміконе.

Адзінкавым ужываннем вызначаюцца онімы *Забар, Тарас; Агнесса, Аннета, Веста, Люция*. За разглядаемы перыяд такія імёны, як *Юрий; Елена, Людмила* страчваюць сваю папулярнасць. Затое онімы *Денис, Владимир; Алеся, Анна* павялічваюць сваю ўжывальнасць. У актыўным іменаслове з'яўляюцца імёны *Антон, Артур, Георгий, Илья, Станислав* і інш. Сярод жаночых адзначаюцца онімы *Алиса, Алина, Евгения, Карина, Нелли, Элеонора* і інш. Аналагічнае становішча адзначаецца і ў гомельскім іменаслове разглядаемага перыяду, а гэта дае падставы сцвярджаць, што іменаслоўныя сістэмы тэрытарыяльна і нацыянальна блізкіх рэгіёнаў маюць пэўныя супадзенні ў асноўных параметрах аналізу антрапанімікону. Асабліва выразна такая сітуацыя прасочваецца на матэрыяле груп папулярнасці.

Г. М. Мезенка асобна адзначае онімы, якія сталі інтэрнацыянальнымі, г. зн. выкарыстоўваюцца ў сем'ях розных нацыянальнасцей (неславянскіх і змешаных па этнічным складзе), якія былі зарэгістраваны на тэрыторыі Віцебска і Полацка ў 60-х і 70-х гг. Да такіх імён можна аднесці мужчынскія *Денис, Николай, Олег, Руслан, Сергей* і жаночыя *Елена, Марина, Наталья, Ольга, Юлия* [2, с. 56].

Звернемся да асаблівасцей іменасловаў іншых рэгіёнаў Беларусі. Гэтыя даныя ўзяты з даследаванняў Ф. Янкоўскага (Глускі раён Магілёўскай вобласці) [5, с. 188–198], М.В. Бірылы (агульнае становішча на тэрыторыі Беларусі) [1, с. 18–131], В.В. Шура (г. Бабруйск) [4, с. 34]. Імёны падаюцца ў адпаведнасці з аўтарскім напісаннем.

З разглядаемага матэрыялу вынікае, што ў складзе рэгіянальных іменаслоўных сістэм Беларусі існуе пэўнае падабенства. Фактычна, групы папулярнасці складаюцца з падобных адзінак, якія ў сваёй большасці адрозніваюцца толькі частотнымі паказчыкамі. Можна заўважыць, што такія мужчынскія онімы, як *Аляксандр, Васілій, Мікалай, Міхаіл, Пётр, Сяргей* уваходзяць ў групу папулярнасці розных рэгіёнаў і адрозніваюцца паміж сабой толькі варыянтамі ўжывання. З фактычнага матэрыялу вынікае, што самымі папулярнымі жаночымі онімамі розных рэгіёнаў Беларусі з'яўляюцца *Алена, Вольга, Ганна, Марыя*. Астатнія онімы таксама карыстаюцца пэўнай ужывальнасцю ў розных мясцовасцях, але ў гэтую групу па шэрагу прычын не трапляюць. Трэба адзначыць, што такое становішча можа змяняцца на працягу пэўнага часу. Пэўныя імёны застаюцца папулярнымі на працягу ўсяго перыяду, абумоўліваючы такую яго вызначальную рысу, як традыцыйнасць. Жаночы іменаслоў мае больш адрозненняў, чым мужчынскі. Гэта тычыцца і якаснага складу антрапанімікону, і колькасных паказчыкаў.

Як было адзначана вышэй, на Беларусі гістарычна склаліся і паралельна існуюць дзве сістэмы імён — праваслаўная і каталіцкая. Такая тэндэнцыя праяўлялася ў беларускім іменаслове і на працягу XX стагоддзя. Онімы абедзвюх сістэм адзначаліся ў розных рэгіёнах Беларусі.

Трэба адзначыць, што імёны ў разглядаемы перыяд надаваліся ўжо не толькі па рэлігійных матывах, хаця пэўны ўплыў такой матывацыі нельга ігнараваць, аднак заўважаецца тэндэнцыя паступовага адыходу ад называння імёнамі каталіцкай іменаслоўнай сістэмы. Каталіцкія онімы актыўна ўжываюцца ў заходняй частцы Беларусі. Такія імёны выкарыстоўваюцца і на астатняй тэрыторыі, аднак у сваёй большасці яны ўжываюцца як нестандартныя і адрозніваюцца невялікай частотнасцю.

Адначасова не страчвалі сваёй актуальнасці славянскія імёны, якія заўсёды былі ва ўжытку ў нашым іменаслове. Беларускія даследчыкі адзначаюць, што старажытныя славянскія імёны на тэрыторыі нашай краіны ўжываліся ў любыя часы, хаця і з рознай ступенню папулярнасці. Так, у розныя перыяды ва ўжытку знаходзіліся такія жаночыя імёны, як *Алена, Браніслава, Лада, Людміла, Святлана*.

Можна параўнаць паміж сабой расійскі і беларускі іменаслоў адпаведнага перыяду [3]. Некаторыя адзінкі сталі частотнымі як у расійскіх, так і ў беларускіх рэгіёнах. У мужчынскім іменаслове гэта тычыцца онімаў *Аляксандр, Сяргей, Уладзімір, Алег, Аляксей*, а ў жаночым — антрапонімаў *Тацяна, Ганна, Вольга, Марыя, Наталія*. Пэўныя адрозненні адзначаюцца толькі ў групах малаўжывальных запасы-чаных онімаў, аднак і такія імёны паступова трапляюць у беларускі іменаслоў. Так, у 1983 г. у Ленінградзе Г. У. Суславай і А. В. Суперанскай былі адзначаны наступныя рэдкія імёны: *Абрам, Арон, Вікенцій, Гордей, Дан, Демід, Ілларион, Іоанн, Мартин, Назар, Рафаіл, Тарас, Фрол, Тихон, Юлій, Агнеса, Аза, Ванда, Дарина, Доната, Злата, Ільяна, Капітоліна, Марианна, Мирослава, Нинель, Олимпиада, Прасковья, Радмила, Сабина, Сара, Симона, Славяна, Стефания, Томила, Эльмира, Ярослава* [3, с. 89–91].

Гэтыя онімы ў розныя перыяды былі адзначаны і ў гомельскім іменаслове, прычым большасць з іх — у 80-я і асабліва ў 90-я гады. Складваецца адметнае становішча: у рэгіянальных адносінах некаторыя онімы з'яўляюцца адзінкавымі і рэдкімі, звяртаюць на сябе ўвагу пэўнай нетрадыцыйнасцю, аднак у межах тэрытарыяльна больш вялікай сістэмы (усходнеславянскі іменаслоў) яны вызначаюцца пэўнай устойлівасцю і нават пераемнасцю.

Вывады

Такім чынам, у другой палове ХХ стагоддзя адбываецца ўніфікацыя ўсходнеславянскага іменаслову як у адносінах да складу онімаў, так і ў адносінах да іх частотнасці. Вялікі ўплыў на беларускую антрапонімную сістэму гэтага перыяду аказвае расійскі іменаслоў. У першую чаргу гэта праяўляецца ў складзе груп самых папулярных і малаўжывальных імён. Аднак у большасці сваёй (асабліва гэта тычыцца сельскай мясцовасці) беларускі іменаслоў захоўвае свой склад і не вельмі значна адрозніваецца ад іменаслоўнай сістэмы папярэдняга перыяду, большасць змен праходзіць у колькасных паказчыках. Застаюцца ва ўжытку як вынік спецыфічнага гістарычнага развіцця беларускай іменаслоўнай сістэмы імёны праваслаўнай і каталіцкай сістэм, хаця іх суадносіны паступова змяняюцца. Некаторыя онімы апошняй пачынаюць асэнсоўвацца як новыя заходнееўрапейскія запасычанны і ў 90-я гады ХХ стагоддзя вяртаюцца ў актыўны іменаслоў. Гэтыя працэсы з'яўляюцца асноўнымі фактарамі развіцця сучаснага беларускага іменаслову.

ЛІТАРАТУРА

1. *Бірыла, М. В.* Беларуская антрапанімія. Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны па бацьку, прозвішчы / М. В. Бірыла; рэд. Р. І. Аванесаў / АН БССР, Ін-т мовазнаўства імя Я. Коласа. — Мінск: Навука і тэхніка, 1966. — 328 с.
2. *Мезенка, Г. М.* Беларуская анамастыка / Г. М. Мезенка. — Мінск: Выш. шк., 1997. — 119 с.
3. *Суслова, А. В.* О русских именах / А. В. Суслова, А. В. Суперанская. — 3-е изд., испр. и доп. — Л.: Лениздат, 1991. — 220 с.
4. *Шур, В. В.* Беларускія ўласныя імёны: Беларуская антрапаніміка і тапаніміка: дапаможнік для настаўнікаў / В. В. Шур. — Мінск: Маст. літ., 1998. — 239 с.
5. *Янкоўскі, Ф.* Уласныя імёны, іх варыянты і некаторыя формы ад імёнаў / Ф. Янкоўскі // Матэрыялы для слоўніка народна-дыялектнай мовы / пад рэд. Ф. Янкоўскага. — Мінск: Выдавецтва БДУ імя У. І. Леніна, 1960. — С. 187–198.

УДК 616.72-002.77-08

ВЛИЯНИЕ КОМПЛЕКСНОЙ ТЕРАПИИ НА УЛЬТРАЗВУКОВЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В СУСТАВАХ БОЛЬНЫХ РЕВМАТОИДНЫМ АРТРИТОМ

Касинец С. С.

**Высшее государственное учебное заведение
«Украинская медицинская стоматологическая академия»
г. Полтава, Украина**

Введение

В течение последних лет ученые всего мира уделяют огромное внимание проблеме ревматических заболеваний. Ревматоидный артрит (РА) — хроническое системное воспалительное иммуноопосредованное заболевание с преимущественным поражением периферических (синовиальных) суставов по типу